

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

OPONENTSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Horová, Veronika (2014): Die Farbe „blau“ in komparativen Phraseologismen aus korpuslinguistischer und lexikographischer Sicht. FF UK, Ústav germánských studií, vedoucí práce – Mgr. Věra Hejhalová, Ph.D., 98 str., bez CD-ROMu.

Bakalářská práce Veroniky Horové představuje **pokus o korpusovou a lexikografickou analýzu vybraných německých frazeologizmů s komponentou *blau***. Autorka prokázala nejen schopnost sesbírat, utřídit a vyhodnotit autentický jazykový materiál, ale i napsat text téměř bez gramatických chyb, což v této fázi studia nebývá pravidlem. Některé dílčí aspekty zpracování ale vykazují nedostatky, které měly být před odevzdáním odstraněny. Jako celek avšak tento obsáhlý text (rozsah odpovídá spíš práci diplomové) ob stojí. **V následujících odstavcích je tematizován pouze základní výběr dílčích aspektů zpracování této bakalářské práce, který by mohl být, byl-li by k tomu prostor, výrazně rozšířen.**

Práce se zabývá **tématem**, jež je z hlediska filologického studia na ÚGS FF UK v Praze relevantní. „Frazeologičnost“ výrazových prostředků je jedním ze znaků pokročilosti jazykové kompetence. Lexikografické zpracování frazeologie je však, jak známo, diplomaticky řečeno suboptimální; v neutěšeném stavu se z tohoto hlediska nacházejí i mnohé učebnice němčiny. Volbu tématu práce je tedy v každém případě nutné ocenit.

Cílem práce je „festzustellen, ob die komparativen Phraseologismen *blau wie...* sowohl in verschiedenen Textkorpora, als auch in der Phraseographie vertreten sind. Wenn schon, dann wird die Frage gestellt, in welcher Menge und auf welche Art und Weise die phraseographische Beschreibung realisiert wird. Was die Komparation betrifft, werden auch die gemeinsamen Züge des Deutschen und Tschechischen gezeigt.“ (str. 7). V této souvislosti lze konstatovat, že cíl práce byl stanoven racionálně.

Základní struktura práce je v zásadě přehledná a účelná. Chybné je ale členění kapitol 2. a 2.1, resp. 5. a 5.1, neboť jednotlivé hladiny musejí mít vždy minimálně dvě položky, tj.: Aby mohla existovat kapitola 2.1, musí existovat i kapitola 2.2, jinak členění nedává smysl. Kostru práce tvoří stručný úvod, část teoretická věnovaná frazeologii, oddíly nazvané „Grammatik“ (tato část práce je ale, řekl bych, téměř zby-

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

tečná) a „Methodologie“, dále část praktická, resp. analytická (korpusová analýza) a závěr práce tvořený dvěma obsahově se překrývajícími kapitolami „Zusammenfassung“ a „Resümee“, z nichž posledně jmenovanou by bylo možné vypustit. Na samém konci práce lze najít seznam literatury, který je na poměry bakalářské práce relativně rozsáhlý, jehož vnitřní členění je ale nepřehledné a matoucí.

Základní metodologie práce spočívající v teoretickém uchopení jevu a následné empirické analýze této problematiky je s přihlédnutím k typu práce, charakteru tématu a době, ve které práce vznikla („éra po Chomském“), zvolena přílehavě. Vzhledem k formulaci některých závěrů ale někteří čtenáři budou postrádat alespoň základní reflexi zvolené metodologie, resp. použité materiálové báze.

Bakalářské práce představují první větší samostatný vědecký výstup uchazeče o vysokoškolský titul, a proto zkoumaný jev zpravidla nemohou podchytit v celé jeho komplexnosti. Důsledkem je vždy nutnost určité selekce. Autorka dle mého názoru dokázala abstrahovat od podružností a soustředila se na jevy centrální. Lze konstatovat, že teoretická část jako celek působí přesvědčivě a že v praktické části autorka dochází k závěrům, které jsou relevantní. Přesto práce obsahuje **několik nejasností**, které je potřeba vysvětlit:

(a) Na str. 11 je mezi frazeologizmy, jejichž všechny komponenty jsou sémanticky transformované (tyto frazeologizmy se nazývají „vollidiomatisch“), uvedeno i *jmdm zu schaffen machen*. Jak je zde sémanticky modifikováno slovo *jemandem*?

(b) Na str. 13 (a v podobném duchu i jinde) se uvádí, že frazeologizmy nejsou preskriptivně kodifikovány. Jak je to myšleno? Jaký vztah je v této souvislosti mezi pojmy „kodifikace“, „preskripce“, „proskripce“, „norma“? Jakou roli hrají z hlediska lexikografie, popř. slovníku?

(c) Co přesně je míněno pojmem „Substanz“ v Čermákově citátu na str. 13 nahore?

(d) Na str. 17 se v souvislosti se strukturou komparativních frazémů uvádí spojení „rationale Struktur“. Tomu nerozumím. – Proč „rational“?

(e) Ne úplně souhlasím s tím, co se uvádí na str. 25. Autorka se odvolává na Burgera v tom smyslu, že frazeologické internacionalizmy jsou bezproblémové. Toto je v rozporu např. s empirickými výzkumy užití členu, které indikují ve směru němčina/angličtina (a naopak) zvýšené riziko gramatických chyb (chybné užití členu u jinak zcela ekvivalentních frazeologizmů). Neproblematický není ani pohled, podle kterého je příslušnost do určité jazykové rodiny (germánské, románské, slovanské aj.) jediným faktorem vedoucím k podobnostem ve frazeologii srovnávaných jazyků. Příkladem může být právě pár němčina/čeština. Proč je česká frazeologie té německé

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

celkově vlastně spíš podobná, ačkoli se jedná o jazyky z rozdílných jazykových rodin? Mohla by toto autorka nějak okomentovat?

(f) Na str. 25 se mluví o abecedním pořádku ve frazeologických slovnících. To je ale v případě tohoto typu slovníků nutné precizovat. Co přesně je zde řazeno podle abecedy?

(g) V práci není zmíněn rozdíl mezi pojmy „Phrasem“ a „Phraseologismus“. Mohla by autorka vysvětlit, v jakém vztahu tyto pojmy jsou?

(h) V práci je nesprávně užíváno termínu „Lemma“. Co se tímto termínem v lexikografii označuje? V jakém vztahu je k pojmu „Wörterbuchartikel“?

(i) Vyjádření „Die Häufung der Phraseologismen am Ende des Lemmas mag unübersichtlich sein und deutet auf relative Unwichtigkeit der Phraseologie hin“ (str. 26) vyžaduje rozšiřující komentář. A dále: Co je tedy řešením dilematu popisovaného v této pasáži?

(j) Str. 42: Jaký je vztah mezi frekvencí a pevností frazeologizmu?

(k) Str. 53f.: „Im Tschechischen existiert kein Äquivalent dazu (...)“. *Být opilý jako prase* tedy není ekvivalentem *blau wie eine Strandhaubitze sein*? Proč? Z jakého pojetí ekvivalence se zde vychází?

Z hlediska **jazykového zpracování** předložená práce působí rozporuplným dojmem. Bezesporu je potřeba ocenit, že hrubých gramatických chyb je v práci vzhledem k jejímu rozsahu opravdu jen minimum (srov. např. str. 25 *ihre Komponente*, str. 27: *zur Varianten*, str. 28: *wird (...) erwägt*), což je v této fázi studia spíš vzácnost. Též pravopisné chyby se v práci nacházejí jen ve stopovém množství (srov. chronicky chybný zápis typu #25. apod.). A propos, mohla by autorka vysvětlit, proč lze výše zmíněné jevy pokládat za chyby?

Text ale na druhou stranu bohužel obsahuje nepočítaně (!) lexikálních chyb v oblasti kolokability, různých formulačních přešlapů a stylisticky problematických, či dokonce nepřijatelných míst. Je zřejmé, že stylistickou vybroušenost textu je potřeba odsunout z okruhu nároků, které lze na bakalářské práce realisticky klást; výskyt takto problematických pasáží je v tomto textu ale, zdá se mi, opravdu enormní. Tyto přešlapy přitom na některých místech přinejmenším ztěžují porozumění textu. Určitá shovívavost je zde ale možná na místě, a to především s poukazem na skutečnost, že centrálním předmětem výuky němčiny v bakalářském studiu na ÚGS FF UK je gramatika, nikoli stylistika a lexikologie. Dobrou zprávou pro autorku je, že tento nedostatek lze odstranit, a to především extenzivní a reflektovanou četbou relevantních textů. Do budoucna bude na této dílčí kompetenci každopádně nutné výrazněji zapracovat...

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

Z hlediska formálního je práce v zásadě v pořádku. Drobné překlepy a nedokonalosti layoutu (chybějící horní uvozovka na str. 11, rozdílný formát některých číslic v obsahu apod.) doprovází v často mnohem větším rozsahu i práce diplomové, či disertační. Ne zcela vyhovující je dle mého názoru chybějící číslování u podkapitol typu „Idiomatizität“ na str. 10 a ve všech ostatních obdobných případech. Očíslováním těchto pasáží by bylo možné se vyhnout nepěkným odkazům typu Vgl. Kapitel 0 „*Relativierung der strukturellen Stabilität bei Phraseologismen*“ (pozn. 6, str. 11). Snaha o přehlednou prezentaci textu je místy kontraproduktivní, protože text v některých částech přechází do výpiskové formy (např. str. 15), čímž se narušuje plynulost jeho toku.

ZÁVĚR

Přes zmíněné nedostatky předkládaná práce celkově splňuje podmínky kladené na zpracování tématu v této fázi studia, a to jak po stránce obsahové, tak i jazykové a formální. Z tohoto důvodu ji DOPORUČUJI K OBHAJOBĚ. Celkové hodnocení bude stanoveno až na základě jejího průběhu. Jako témata k diskusi během obhajoby navrhuji body zmíněné v tomto posudku.

V Praze, dne 4. 8. 2014

.....
Martin Šemelík, Ph.D.